

Yanıklar ve Elektrik Çarpması

YARALANMALAR VE YANIKLAR

Yara: Çeşitli nedenlerle deri ve deri altı doku bütünlüğünün bozulmasıdır. Yaralanmalar, batıcı ve delici yaralar, kesik yaralar ve ezik yaralar olarak sınıflandırılabilirler.

Ezik yara: Sert ve künt cisimlerin çarpması sonucu oluşan yaralardır. Trafik kazalarında en fazla karşılaşılan yaralanma biçimidir.

Batıcı ve delici yara: Sivri uçlu kesici cisimlerle meydana gelir. Kanama ve felç yönünden önemlidir.

Kesik yara: Kesici cisimlerle meydana gelen ağrılı ve kanamalı yaralardır. Yara kenarları düzgün ve uzun görünümündedir.

Yaralanmalarda genel ilk yardım kuralları olarak şunlara dikkat edilmelidir. Yaralanma bölgesinde ağrıyı azaltmak ve şişmeyi önlemek için buz tatbik edilir. Kanayan yaralarda bölge gazlı bez ile temizlenip, başka bir gazlı bez ile kapatılıp flasterle tespit edilir. Ardından sargı beziyle yara bölgesi yukarıda olacak şekilde sarılır. Kanayan yaralara pamuk, tütün, tentürdiyot, salça vs kesinlikle sürülmez. Kesik yaralanmalarda yara kenarları uç uca gelecek şekilde pozisyon verilir. Büyük kesik yaralarda bu nedenle yaranın yönü son derece önemlidir. Yara üzerinde batan cisim bulunuyorsa çıkarılmaz. Kopan organlar en geç 6-8 saat içinde hasta ile nakledilmelidir. Bu durumda kopan organ önce temiz plastik bir torbaya konulur. Ardından, bu torba içinde buz olan başka bir torbanın içine konulur.

ÖNEMLİ ORGAN YARALANMALARI

a) Baş Yaralanmaları: Kafatası, yassı kemiklerin hareketsiz eklemlerle birbirine kaynaşması sonucu oluşan ve beyni koruyan kemiklerdir. Trafik kazalarının %70'inde baş yaralanmaları olacağından çok dikkatli olmak gerekir. Baş yaralanmalarında akla ilk gelecek belirtiler ve yapılması gereken ilk yardım işlemleri şunlardır:

Kulaktan kanama oluyorsa bu durum beyinde bir hasar olduğunu göstermektedir. Bu durumda hasta kanayan kulak üstüne yatırılır, kanama engellenmez. Bulantı, fışkırır tarzda kusma, gözbebeklerinin büyüklük farklılığı, bilinç kaybı ve uyuma isteği beyin kanamalarının en önemli belirtileridir. Kafatası travmalarında kazazedinin kafatasına batan cisim varsa çıkartılmamalı, soluk yolunu açık ve vücudu sıcak tutarak en hızlı şekilde sevk etmelidir.

b) Göğüs Yaralanmaları: Açık veya kapalı tarzda olabilir. Açık göğüs yaralanmalarında içeri giren hava akciğerleri söndürebilecekleri için çok tehlikelidir. Bu nedenle açık olan yaranın üzeri hemen elle veya sargı beziyle kapatılır. Böyle bir durumda öksürükle birlikte ağızdan açık kırmızı renkte köpüklü kan (akciğer kanaması) gelir. Göğse batan cisimler kesinlikle çıkartılmaz ve oynanmaz; yaranın kenarları sıkıca sarılarak hasta oturur yada yarı oturur pozisyonda sevk edilir.

c) Karın Yaralanmaları: Açık karın yaralanmalarında gözle görülen bir yara veya dışarı sarkmış bir iç organ mevcutken; kapalı karın yaralanmalarında karın bölgesinde sertlik, kusma ve susuzluk hissi görülmektedir. Açık karın yaralanmalarında: Yara bölgesi temizlenir ve organlar yara üst kısmına toplanarak temiz, ıslak bez ile örtülür. Yara vücudun enine doğru ise bacaklar karına doğru yaklaştırılır, boyuna doğru ise bacaklar uzatılır ve gergin tutulur. Kapalı karın yaralanmalarında: Soğuk tatbik edilir. Ağızdan herhangi bir yiyecek verilmez.

d) Omurga Yaralanmaları: Trafik kazalarında felç riskinin en fazla olduğu yaralanmalardır. Omurga kafatası dibinde başlar. Gövde, bel, kuyruk sokumu olmak üzere 33 omurdan oluşur. Omuriliği muhafaza eder. Omurga kırıklarında yaralanmasının olduğu bölgeden aşağı kısımda duyu kaybı (felç) oluşur. Bu durumlarda hasta mutlaka sırt üstü sert bir zemine yatırılmalı ve sedye ile sevk edilmelidir.

ARAÇ YANGINLARINDA DİKKAT EDİLECEK NOKTALAR

Yangın söndürücü A1, A2 ve F sınıfı sürücü belgesi ile kullanılan araçlar dışındaki tüm araçlarda bulundurulmalı ve sürücünün en yakın ulaşabileceği bir yerde bulundurulmalıdır. Araçta yangın çıkması halinde; öncelikle kontak kapatılarak çevredeki insanlar uzaklaştırılır, ardından kaput açılmadan yangın söndürücü ile motorun alt ve ön kısımlarına yangın söndürücü sıkılır ve son olarak da kaput açılarak akü devreden çıkarılır.

YANIK

Fiziksel, kimyasal radyasyon gibi etkenler sonucunda dokularda meydana gelen yaralanma şeklidir. Vücut yüzeyinin %20'sinden fazlasının yanması hayati tehlike oluşturmaktadır. Bebeklerde bu oran %10'dur.

1. Derece Yanık: Derinin en üst tabakası yanmıştır, deri bütünlüğü bozulmamıştır. Kızarma, ağrı, şişlik vardır. Örneğin güneş yanığı gibi.

2. Derecede Yanık: Derinin üst ve orta tabakası yanmış; üst tabakanın altındaki damar ve sinir uçları açıkta kalmıştır. Bu nedenler ağrı vardır. Yanık sonucu içi su dolu şişlikler oluşur.

3. Derece Yanık: Derinin üst, orta ve alt bütün tabakaları yanmıştır. Yanık olan saha tamamen kömürleşmiştir. Sinir hücreleri yandığından çoğu kez ağrı duyusu yoktur. İz bıraktığı gibi sakatlıklara da neden olabilir.

Yanıklarda İlkyardım:

Bütün yanıklarda yanık yere ve çevresine soğuk su veya buz tatbik edilir. Su kabarcıkları patlatılmaz Şoka karşı önlem alınır. Diş macunu, salça vb. şeyler sürülmez. Kimyasal madde yanıklarında yanık yeri bol su ile yıkanmalıdır.